

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:	
Egy évre	240 Lei.
Fél évre	120 Lei.
Egy negyed évre	60 Lei.
Egy óra	20 Lei.

Hirdetések árszámba szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Osnádi Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat

Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szerda, május 17.

Kapuzárás Genuában.

A mai nap folyamán bezárták a genuai konferenciát, mely nem hozta magával Európa megváltását. Az egész kinnak konferenciának az érdekessége mindössze annyit, hogy Genuában ülték össze először a nagy világégés után Európa összes népeinek képviselői a tanácskozási asztalnál. Eredménytelensége pedig a genuai konferenciának abban nyilvánul meg, hogy nemcsak közelebb nem hozta egymáshoz a volt ellenségeket, hanem a tegnap és ma barátai között rég lappangó széles rés most nyíltan is még szélesebbé és mélyebbé vált. Ennek az eredménytelenségnek legfőbb oka, hogy a volt ellenségek lelki állapota még nem volt eléggé megérve arra, hogy nyugodt, minden gyűlölettel mentes és tárgyilagos tárgyalásokkal folytatassanak egymással. A tanácskozáson is nem az egymás meggyőzése, hanem az egymás legyőzése akarása volt a praedomináló tendencia. Ezzel a módon pedig nemcsak ez alkalommal nem lehetett, de a jövőben sem lehet érdemi eredményre jutni. Amikor Európa összes népeinek életbevágó érdekeiről van szó, lehetetlen belátás, kölcsönös engedékenység és őszinte jóakarattal nélkül sikert elér-

ni. És mert mindezek a lelki tényezők nem voltak meg a konferencián résztvevő népek képviselőinek lelkében, a genuai konferenciának okvetlenül bele kellett fullnia abba a tragikomikumba, mely az antant államok minden eddigi konferenciájának eredménye volt: elhatározták, hogy majd legközelebb másutt fognak határozni. Ezúttal Hágában. Előrelátható azonban már most is, hogy ott sem fognak dűlőre jutni Európa szanalásának kérdésében, mert az ellentétek máris elég nagyok ahhoz, hogy a hágai konferencia bukásának árnyékát előre vessék.

A genuai konferencia eredménytelenségének másik főtenyezője Oroszország magatartása. Az orosz szovjet képviselői érezték, hogy a területileg hatalmas és nyersterményekben föltötte gazdag Oroszország nélkül Európa nem állítható talpra. Ez volt a szovjet urai taktikájának a rugója Genuában és ez volt az erősségük is. A Németországgal kötött külön béke pedig még jobban megerősítette a helyzetüket úgy, hogy most Genuában abban is hajthatatlanok voltak, amiben Genua előtt megengedékenyek lettek volna. Az oroszoknak egyelőre rendben van a szénájuk, a többiek pedig törnek majd Hágában a fejüket azon, ho-

gyan jönnek egymással és Oroszországgal rendbe.

Kézen fokvó, hogy a genuai konferenciának nem az volt a célja, hogy Oroszországnak ilyen kedvező pozíciót teremtsen, melyet a szovjetképviselők még aznap is megjavítottak, hogy reákkivül ügyesen kihasználják azokat az érdekelletéteket, melyek a nagyhatalmak között csaknem nap-nap mellett felszínre bukkantak.

A Hágában összehívandó konferenciának lesz majd a feladata, hogy amire Genuában képteleneknek bizonyultak, ott rendezzék az orosz kérdést, melynek világpolitikai jelentőségének jegyében folyt le az egész genuai konferencia. Most Genua után Hága a jelölő. Ott majd egy új név fog felbukkanni, Európa pedig továbbra is fog kínlódni. Nem azért, mert Európát lehetetlen meggyógyítani, hanem azért, mert orvosai nem értik meg egymást. Vagy talán nem is akarják egymást megérteni?

—————

Dumitrescu-Sumbesti, a parasztpárt képviselőjelölője hívei ma délelőtt folytatták a jelölő iv aláírását. Tegnapi délután 110-en, ma délelőtt 18-an írták alá a jelölő ívet. A parasztpárt jelöltjét összesen 128-an jelölték.

A királyi pár Athénben

A görög trónörökösne súlyos beteg

BUCURESTI. A tegnapi reggeli lapok külön kiadásban foglalkoztak Erzsébet görög trónörökösne állapotával. Az egész királyi család elutazott Athénbe. Tegnap délután Vaitoianu tábornokot, aki erdélyi inspektor körúton volt, a belügyminiszterium hivatalos távirata alapján sürgősen visszahívták s a királynál azonnal kihallgatáson jelent meg. A király dekretumot írt alá, amely szerint amíg a király távol lesz, Vaitoianu fogja ellátni a királyi teendőket. (Rador.)

ATHÉN. Erzsébet görög trónörökösne állapota az éj folyamán rosszabbodott, tüdőgyulladás terjedése következtében szivgyöngülés állott be s az orvosok katasztrófától tartanak. (Rador.)

BUCURESTI. Ferdinánd király, amint a Rador jelenti, Mária királynéval Constanzában hajóra szállt, hogy magybeteg leányát meglátogassa. A hivatalos lap mai száma közli a királyi dekretumot, amely szerint a király távolléte alatt a királyi jogokat a minisztertanács gyakorolja.

BUCURESTI. Az Athénből tegnap érkezett hírek szerint Erzsébet kir. hercegnő állapota javult. A görög fővárosban és az egész országban ma mindenütt istentiszteletek voltak, amelyeken a trónörökösne felgyógyulását könyörögtek. (Rador.)

Dróttalan telefonösszeköttetés a menyországgal.

(Conan Doyle és Edison jóslata.)

Conan Doyle, a kiváló regényíró buzgó spritiszta. Feltétlenül hisz a szellemek világában. Megvan róla győződve, hogy a szellemek érdeklődnek az emberek ügyes-bajos dolgai iránt és a médiumokon keresztül bele is szólnak a dolgaikba. Conan Doyle most az amerikai Egyesült Államok városait járja, mindenütt felolvasásokat tart s híveket igyekszik szerezni a spritizmusnak. Az Amerikai Pszichikai Intézet — mint Newyorkból jelentik — banketet rendezett a regényíró tiszteletére, a ki a harmadik fogás után beszédet mondott s ennek során többek között így szólott:

— Böven hallunk arról, hogy tudósok médiumokat lelepleztek. Én ezt annak a körülménynek tulajdonítom, hogy a tudósok hitetlenséggel kezelik a médiumokat. Kétkednek bennük. Holott ha valaki a szellemi világ régiójába akar eljutni, annak hinnie, mondhatnám

vakon kell hinnie. A tudósok kutatásainak nem tulajdonítok nagy fontosságot. Ők ugyanis mindig negatívumok után kutatnak. Állandóan azon jár az eszük, hogy a médium csal, holott azt kellene eszükbe tartaniuk, hogy sok médium már sok eredményt ért el. Azután meg nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy a lelki dolgokat nem lehet kilogramm és méterrel lemérni; ezek tulajdonképpen megfoghatatlan dolgok.

Conan Doyle itt ünnepléses arcot vágott, a hangja áhatóssá vált s így folytatta:

— Most pedig, hölgyeim és uraim, olyasvalamiről adok önöknek hírt, a mi bizonyára meg fogja önöket örvendeztetni. Mindenki ismeri ma már a rádió telefont. Drót nélkül képesek vagyunk beszélni. Ez, mint tudjuk, az éterhullámok segítségével történik. No most már, minthogy az éter az egész irt betölti, bizonyos, hogy a rádió telefon nemsokára a fejlődés olyan fokára jut el, hogy a szellemi világgal is összeköttetésbe fogunk jutni. Vagy ha jobban tetszik,

én már látom azt az időt, a mikor a menyországgal, a tulvilággal úgy fogunk érintkezni, mint a hogy most Európa érintkezik Amerikával. A lehetőségek ezen a téren igen nagyok. Nagy-nagy meglepetésekre legyünk elkészülve. Emberei értelmünk még nem is sejtik, milyen lehet az a tulvilág, a mely megnyilatkozni készil előttünk.

— Ezt már Edison is mondta!

— vetette közbe valaki.

— Ugy van, — hagyta helyben a regényíró — Edison is mondta ezt és Edisonnak igaza volt. Megjósolom . . . még ez a generáció tud majd beszélni a tulvilággal és meglátjuk mi történik ott!

A hallgatóság tulnyomó része udvarias komolysággal hallgatta ezeket a szavakat, a kisebbik rész azonban nem tudta hitetlen mosolyát elnyomni. Hába mosolyognak fordult feléjük Conan Doyle állított, hogy van menyország s mi ezzel a menyországgal rövidesen érintkezésbe fogunk lépni.

Ugyanezen a banketen Edison is felszólt. Arról panaszkodott, hogy túlságosan öreg.

— Sohasem bántam meg, — mondotta többek között — hogy, az évek egymásután a vállaimra rakódnak. Most azonban, a mikor látom, hogy a drótnélküli telefont lassankint minden házba bevezetik, összeszorul a szívem a fájdalomtól. Higgyék el nekem, hogy a rádió telefon most még csak a cse-esemőkorát éli s én tudom, hogy a fejlődés beláthatatlan lehetőségei állanak előttem.

— A mi korunk gyermeke, akármilyen szárnyaló legyen is a képzelete, ei sem tudja gondolni, mi lesz ebből a drótnélküli telefontól, micsoda irtózatossá változások fog az emberi társadalomban létrehozni. Eszniek, ideák, fogalmak fognak megváltozni, az erkölcsi nézetek nem olyanok lesznek, mint ma, a népek egymásközti viszonya módosulni fog, azt mondhatnám, ha ez a találmány a fejlődés útjára kerül, kő kövön nem fog a földtekén maradni. Minden, minden megváltozik . . .

A jelenlevők feszült figyelemmel hallgatták az ősz tudós jóslatait.

Bethlen — Andrassy ellen.

(Mire költötték az exkirály
jövendelmét?)

BUDAPEST. Gróf Bethlen István miniszterelnök számos politikai kíséretében a Dunántúlon járt és több helyen beszédet mondott. Szombathelyi beszédében tiltakozott ama vád ellen, hogy kormánya forradalmi alakulat. A kormány és az őt támogató pártok a törvény alapján állnak és azt nem hagyják el. A kormány nem oka a bűncselekményeknek és nem felelős értük. De minden bűncselekménnyel szemben férfias eréllyel jár el és fog eljárni. Akik a kormánynak azt a szemrehányást teszik, hogy ezekben az ügyekben nem akar eljárni, osztály és felekezeti elleni izgatást követnek el. Ennek az izgatásnak következménye az, hogy bűncselekmények fordulnak elő. Vannak, akik az ország békéjét időszerűtlen kérdések felvetésével megbontják és vádakot kovácsolnak. Elsősorban Andrassyt aki őt hálátlansággal vádolja. Andrassyval megegyezett, hogy a királykérdést nem bolygatják. Ezt becsülettel be is tartotta. Andrassy most azt mondja, hogy csalódott benne, mert amikor ő Pécsen beszélt és Andrassy fegyveres erővel tartott az ország szívébe, ő becsületesebb volt, mint ahogy Andrassy saját eljárása után remélte. A gyáva és meghunyászkodó politika vádját nem áll fenn. Maga Andrassy ismerte el, hogy veszélyes a nemzetre, ha a király itt marad. Andrassy azt állította, hogy támadás esetén a kisantantot leintette volna a nagyantant. Éppen ennek az ellenkezője történt. Az a vád, hogy Tihanyban nem gondoskodott a királyi család eltartásáról, nem felel meg a valóságnak. A királyi család magyarországi javainak jövendelmét kiadták. Ez a múlt évben 12 milliót tett ki. Károly meghatalmazottja csak ötmilliót vett fel. Ez az ötmillió nem jutott egészben a királyi családhoz, mert egyrészt propaganda célokra fordították. Andrassy ama állításával szemben, hogy csak 30 ezer koronát fordítottak erre a célra, kijelenti, hogy tudomása szerint ez az összeg egymilliónál is nagyobb volt.

— Ausztriában súlyosan megadóztatják a külföldi nyaralókat. A felsőausztriai tartománygyűlés — mint Linzből jelentik — ma törvényileg kimondotta, hogy azokat a külföldieket, akik az 1922. évben üdülés vagy szórakozás céljából két napnál tovább tartózkodnak valamely helységben, fejenként és napoként 500 korona adóval terhelik meg. A felsőausztriai tartományi alap számára még 50 százalék szolgáltatandó be. A 14 éven aluli gyermekek s a háztartási cselédek az eredeti adó felét fizetik.

Genua után — Hága. Az oroszok nem köthetnek külön szerződéseket.

GENUA. Barthou, aki eddig hallani sem akart arról, hogy Franciaország hozzájáruljon az európai békepaktumhoz, tegnap engedékenyebb volt és hozzájárult Lloyd George felfogásához. A paktum lényege az lenne, hogy az aláíró hatalmak a hágai nemzetközi bizottság munkájának békés lebonyolítására megállapodást kötnek, még pedig a területi status quo alapján. A tegnap a Villa Albertiben tartott ülésen a franciák és a belgák kötelezték magukat arra, hogy a békepaktumra vonatkozó tegnap esti megállapodást kormányaiknak elfogadásra fogják ajánlani. Eddig azonban még nincsen eldöntve az a kérdés sem, hogy az oroszokkal csak írásbeli uton fognak-e érintkezni. Csicserin az orosz szovjetdelegáció vezetője a konferencia elnökéhez levelet intézett, amelyben erélyesen tiltakozik az ellen, hogy a politikai albizottság az oroszok bevonása nélkül üljön össze. Felvilágosítást kér leveleiben, hogy igaz-e az a hír, hogy az orosz ügyek megvizsgálására Hágaiba kiküldendő szakbizottságban az oroszok nem lesznek képviselve és követeli, hogy a politikai albizottságot haladéktalanul hívják össze, mert az oroszok a

bizottság teljesége előtt akarják kifejtetni magatartásukat indító okait. Tiltakozik az ellen, hogy csak kísérletet is tegyenek arra, hogy Oroszországnak megtiltsák, hogy a hatalmakkal külön szerződéseket köthessenek. Schanzer megmagyarázta Csicserinnek, hogy Oroszország nemcsak tanácskozó, hanem szavazó tagja is lesz a kiküldendő bizottságnak. Csak az előkészítő tanácskozásokat fogják a hatalmak egymás között elvégezni. Igaz, hogy a bizottság tárgyalásainak befejezéséig az abban képviselt hatalmak nem köthetnek külön megegyezést Oroszországgal, de azután Oroszországgal hármikor külön is megegyezhetnek.

GENUA. Az orosz ügyek albizottsága ma 16-án ülést tartott, amelyen az oroszok is résztvettek. Ennek befejezése után a politikai bizottság ül össze. A bizottságok tanácskozásai után a konferencia megtartja ünnepélyes záró ülését. (Rador.)

BÉCS. Genuából jelentik, hogy a konferencia záróülése péntekre vagy szombatra várható.

LONDON. Lloyd George miniszterelnök és vele az angol küldöttség valószínűleg a jövő hét végén tér vissza Genuából.

Irodalom és művészet.

* A színház hefti műsora. Szerda: Bálvány, B) bérlet. Fenyvessi Emil fellépésével. Csütörtök: Hollandi menyecske, operett-bemutató, utolsó A) bérlet. Péntek: Hollandi menyecske, B) bérlet. Szombat: Hollandi menyecske, utolsó C) bérlet. Vasárnap d. u.: Nani, Este: Hollandi menyecske, utolsó B) bérlet.

* A színházi iroda hírei. Fenyvessi Emil szerdán búcsúzik a Bálvány Történelmi nagyszíni színpadon. A Bálvány B) bérletben kerül színre. — Nap-nap után erősen készülődik az egész operettársulat a Hollandi menyecske operett bemutatására, melynek gyönyörű zenéje Kálmán Imre összes operettjeit felhívulja. Jutka hercegnőt, a címszerepet Horváth Mici játssza. Rodervich Pál Ussingen örökös herceg szerepében László Andor, egy nyugtalan vérő baronesszt Szegő Lili kreál, a komikus szerepek dr. Sterzl Udó rendkívüli követ, Sebestyén Jenő és Stopp főudvarmester szerepében Seimeczy Mihály fognak brillírozni. Hálás szerepe van még egy főudvarmesterné szerepében Tibor Lórinak. A Hollandi menyecske bemutatója csütörtökön lesz A) bérletben és hétfőig egyhuzamban van műsorra tűzve. — A zsidó színház négy nappal meghosszabbította vendéglátókat és e napokra nagyszíni darabokat és teljesen új színdarabokat fognak bemutatni. A társulat kiváló komikus, Rabimovitz ma már részt vesz az előadásokon. — Vasárnap délután a Nani c. népszínmű kerül színre.

* Kultur-ünnepet jelent Arad művészeti és irodalmi életében a színház társulatjának, amelyet vasárnap tart meg a nyári színpadon a lupényi bányakatasztrófa süjtőitainak felségélyezése céljából. A matinéen részt vesz a színház elsőrendű művészgárdája. Különösen érdekes lesz a színdarabok bemutatásában Horváth Mici, Halmos Mici, Szegő Lili, Várady Margit, László Andor, Sebestyén Jenő, Szabó Gyula, Ladiszlav József és Ocskay Mihály lépnek fel. De szenzációs lesz a program minden egyes száma, hogy valóban eseményt jelent ez a

matiné Aradváros kulturéletében. Mindenki szívesen megváltani jegyét.

* Renoválják a nyári színházat. Aradváros tanácsa ma délelőtti ülést tartott, amelyen Herling Gyula városi főmérnök bejelentette, hogy a városi nyári színház olyan rozoga állapotban van hogy feltétlenül szükséges annak renoválása. Erre vonatkozólag előterjesztést is tett a tanácsnak, amely jóváhagyta a főmérnök előterjesztését.

* Orgonahangverseny. Pirosbetűs nap volt a minoriták hatalmas orgonájának felszentelési ünnepélye éppen tíz évvel ezelőtt, amikor Schmidthauer Lajos orgonaművész megszólaltatta a csodás hangszert. Akik ott voltak, sohasem fogják elfelejteni a hatást, amit bennük a hangszerek királynéja felidézett. A mester világhírű utjáról ma ismét Aradra érkezett, de sajnos, csak egyszer fog játszani, mert a jövő héten Budapesten kell hangversenyeznie. Ez okból két estére tervezett programját egységesítette, s a már ismert műsort Bach Chaconne, Bonnet és Martini művekkel megtoldotta. Számozott jegyek Scherhagnál.

A cigányprimás felesége.

(Kémskedéssel gyanúsított aradi asszony.)

Kellemetlen kalandja volt az egyik aradi cigánybanda egyik tagjának és feleségének ma délelőtti. Még három héttel ezelőtt történt, hogy a zenész felesége, egy aradi ismert és közkedvelt zenészel együtt Magyarországra, Kecskemétre utazott. Az asszony azért ment, hogy fiát aki a kecskeméti cigánybandának primása, meglátogassa. A közkedvelt zenész pedig aki természetes alakjáról ismeretes az aradi kávéházakban, vendégszerepelti szándékozott Kecskeméten. A vendégszereplés körül azonban anyagiak miatt egy kis

nézeteltérés történt a felek között, így a vendégszereplés el is maradt és a cigány felesége később pedig az ismert természetes zenész is hazaérkezett Aradra. A zenész az asszonyt okolta kellemetlenségéért és azzal állt boszút rajta, hogy az aradi sziguranca feljelentést tett ellene, hogy egy magyarországi kémszervezet tagja. Esküvel és becsületségével bizonyította, hogy erről meg is győződött. A sziguranca természetesen azonnal megindította az eljárást és az asszonyt még a délelőtti folyamán letartóztatta. A férfi, amikor meg tudta, hogy felesége ártatlanul a sziguranca ül magá mellé vette hat gyerekeit és a nagyszámu család felment a sziguranca, hogy az anya ártatlanságát bebizonyítsa. A sziguranca főnöke szabadon engedte az asszonyt, aki feljeleníti a denuncians kollegát rágalmozás miatt.

Molnárok ünnepe.

(Nepomuki Szent János-ünnepély a Maroson.)

Hétfőn este az aradi és ujaradi molnárok Nepomuki Szent János tiszteletére impozáns ünnepélyt rendeztek a Maroson. Már kilenc órakor több ezer ember állt a partra és várta az ünnepély megkezdését. Néhány perccel kilenc óra után az egyik dereglyén elhelyezkedett zenekar rázendített egy patogó indulóra és ugyanekkor meggyújtották a lámpionokban levő gyertyákat. A látvány megkapó volt. Mintha egy kicsinyített Velencét látnánk volna magunk előtt: amolyan káprázatos volt a Maros vizében tükröződő kivilágított dereglye. Először csak egy indult el, méltóságteljesen himbálódzott a vizen, utána uszott a többi. Közben a dereglyékről rakétákat puffogtattak a levegőbe, amelyek a magasból parabola alakban estek a vízbe. Egy pillanatra az egész környék piros zöld, vagy fehér fényben uszott. Mikor egy rakéta a túlsó partról a járókelők közé akart esni, a hölgyek ijedten sikoltottak és felszaladtak a töltésre; de a rakéta udvarias volt a félős hölgyekkel és leányokkal szemben, mert még mielőtt a partra ért volna — kialudt a levegőben. Amíg a hajók a folyón lefelé usztak, zene szólt, görögűz világitott és rakéta puffogott. A ömög a Marosparton hűségesen kísért a pazarul kivilágított hajókat. — Természetesen a sötétségben siető közönség között sok érdekes epizód ingerelt kacagásra mindenkit. A nagy sötétségben egyesek nem ismerték fel ismerőseiket, akiket a nagy tolongásban elvesztettek. Mindenki keresett valakit. Az egyik fiatalember kedélyesen szól egy leányhoz:

— Maga az Rózsika?

— Kérem... ne szemtelenkedjék, én Bözsi vagyok! A fiatalember busan sóhajt és tovább ment. Egy bakfis keresztelte az apját és egy alacsony úrtól vékony hangon kérdezte:

— Te vagy az apa?

A megszólított hirtelen villanylámpást vett elő és a leány arcába világitott miközben kacagva mondta:

— Á! Maga az... drága? Én vagyok... a Grün!

És a leányka valószínűleg el is pirult, csak a sötétség miatt nem lehetett látni arcának szende pirosságát. Sok ilyen érdekes jelenetben bővekedett a hétfői víziünnepély.

... A rakéták csak puffogtak és a zene szólt... A dereglyék elérték a „Kis-Amerika” csárdát; a benne ülők kiszálltak és pompás hanzuliában a reggeli órákig meláztak. (P-d.)

Halálos ítélet a tamándi gyilkosság ügyében.

(Baleant kötél általi halálra ítélték. — Zorillát csak lopásban találták bűnösnek.)

Rég volt az aradi törvényszéknek olyan szenzációs napja, mint a mai. Az esküdtszéki tárgyalóteremben a nagy ember, hogy még az esküdték padját is megtöltik. Valamennyien a Chera-féle gyilkosság végaktusához siettek, a szerencsétlen véget ért tamándi földbirtokos rokonai, jóbarátai, ismerősei. A terem már fél kilenckor megtelt a publikum és a 19 beidézett tanu. Mikor röviddel a tárgyalás megkezdése előtt bevezetik Zorillát, a bűnper másodrendű vádlottját, nyugtalan mozgólódás fut végig a közönség sorain. Zorilla, a hajdan hatalmas szál ember, nagyon megfogyott, ugylátszik megviseltette a börtön levegője. Helyet foglal a vádlottak padján két fegyveres őre mögött. Elvezetik el. Pontban kilenckor Bitó József táblabíró tanácselnök megnyitja a tárgyalást. Először Zorilla két korábbi lopási esete foglalkoztatta a bíróságot, amit az még a gyilkosság előtt követett el Bradon és Silingján. A vádlott és a tanuk kihallgatása majdnem két óra hosszat tart el. Tizenegy órakor Megulescu főügyész előterjesztésére a bíróság úgy határoz, hogy a két lopási ügyet egyesíteni fogja a főperrel. Bitó József elnök ekkor elrendelte az elsőrendű Balean Aurél vádlott elővezetését. Az elvetemült haramiát két szuronyos börtönőr megláncolva kíséri be a terembe. Alacsony, gyöngye külsője, sovány alak, aki első látásra, ha tudnók, milyen nagy bűn nyomja a lelkiismeretét, határozottan szimpatikusnak volna mondható. A terembe érve leszedik a kezéről a bilincseket és odáulítetik a hosszú vádlottak padja másik szélére.

A tárgyalás kezdete.

Pontban 1/2 12 órakor kezdi meg Bitó József elnök a nagy bűnper tárgyalását. Először Balean és Zorilla személyi adatait ellenőrzik, majd konstatálják, hogy a 19 beidézett tanu közül három nem jelent meg. Dr. Zeiner Gusztáv Balean, dr. Friedmann Ignác Zorilla védelmét látja el. Ezután Cumpilla jegyző a vádiratot olvassa fel, amely 2 rendbeli gyilkossággal, egyrendbeli szándékos emberölés kísérletével és rablás büntetvével illeti a vádlottakat. A vádirat felolvasása után Balean kihallgatására kerül a sor. Folyékonyan beszél, minden akadkozás nélkül, mintha betanult szónoklatot mondana el. Előadja, hogy már régóta figyelte Cheráék tanúját, tudta azt, hogy a földbirtokosnak eladó disznói vannak és csak arra várt, hogy ezt eladják. November vége felé megtudta, hogy Cherától 40 darab disznót megvettek. Este ügyes ürüggyel bejutott Tamandra és éppen akkor érkezett, mikor a heites Cherának leszámolta a pénzt. Ekkor elhatározta, hogy bármi áron is a pénz birtokába jut. Egy keddi napon, november 29-én lehetett, vonaton jött be Aradra. A vasuton Zorillával hozta össze a véletlen, akit már régebbről ismert és tudta, hogy minden bitang-ságra kapható. Együtt beszéltek meg a gyilkosság tervét. Azt más nap...

Elnök: (félbeszakítja) Mikor? Balean: Nem, nem, csak harmadnap, december elsőjén. Este bekopogtam Cheráékhoz. Vendégül láttak. Azután a szomszéd szobában szállást adtak. Mikor már mindenki elaludt, Zorilla, a ki ezalatt kívül figyelte a terepet, zörgetni kezdett.

Hogy történt a gyilkosság?

— Ez volt a megbeszélés csel. Chera kiszólt Baleannak, hogy valaki zörget, menjen ki és nézze meg, hogy ki az. Balean kiment, majd visszajött azzal, hogy egy ember van kiinn, aki okvetlen Chera-val akar beszélni. Chera erre ki nyitotta az ajtót, ebben a percben Balean felvette fegyverét és hátulról belelőtt Chera Karácsonyba. A mellén jött ki a golyó. Chera szembe fordult Baleannal, aki ezután hasba lötte. Chera két kezét mellére szorította és hasra vágódott. Így találtak másnap reggel halva a detektívek. Ezután Balean Chera Karácsonyhoz ment és amikor az menekülni akart, többször megszurta Balean. Azután próbálta a Wertheim szekrényt feltörni, bele is lövöldözött. Majd kiszólt Zorillához, hogy kerítsen egy fűrész. Zorilla hozta a fűrész, de ezzel sem sikerült kinyitni a kasszát. Balean fagához vette Chera Karácsony arany óráját, láncát és revolverét. Kijött az udvarra, meg kérdezte Zorillától: végeztél Vasilionnal? Zorilla azt válaszolta, hogy nem tudja hova lett Vasilion. Balean erre fegyverrel kezében Vasilion lakása felé ment, utközben találkozott Vasilion Györggyel, aki megkérdezte Baleantól, hogy micsoda lövöldözések voltak. Balean így válaszolt:

— A gazdád lövöldözik, fűrész, hogy mikor egy kicsit iszik, akkor mindig lövöldözik.

Vasilion ebbe beleszólt és kérte Baleant, hogy jöjjen hozzá aludni. Balean látszólag beleegyezett és rászólt Vasilionra:

— Eredj előre.

Vasilion mit sem sejtve, előre ment és Balean hátulról kétszer rálőtt. Vasilion György az udvar közepén azonnal meghalt. Azután meg akartak győződni arról, hogy Chera Karácsony meg halt-e? Visszamentek a lakásba, keresni kezdték Cheránét, de már nem találták. Chera Karácsony közben elrejtőzött.

Zorilla mindent tagad.

Elnök: Ki lőtt rá Cheránéra? Balean: Én nem, én csak beleszurtam.

Ezután Zorillát vezeték be. Mindent tagad, még a rendőrség előtt tett beismerő vallomását is visszavonja. Fellépésében sok a határozottság, mondhatni eltökéltség. Ugyátszik, ha a sor úgy hozza magával, még a színeszi effektusokat sem veti meg. Az elnök kérdésére kijelenti:

— Semmit sem tudok, semmiről sem tudok. Ezzel az emberrel erről a dolgról egy szót sem beszéltem. Az pedig, hogy én őrt álltam volna, amíg ő gyilkolt — mesebeszéd.

Balean (idegesen közbévág). Nem igaz, nemcsak hogy tudott a gyilkosságról, de lőtt is.

Zorilla ezt erélyesen kikéri magának, majd amikor Balean megmarad állítása mellett, így kiált rá:

— Vigyázz Balean arra, hogy mit beszélsz, elvetemültségeddel, négy lelket teszel immár tönkre.

Balean: Lehet, hogy négy lelket teszek tönkre, de az is igaz, hogy te is éppen úgy gyilkoltál, mint magam.

Ezután a kijelentés után egészen szokatlan dolog történt. Zorilla három méter távolságról egy nagyszerű fejmozdulat és egy „hazug gazember!” kiáltás kíséretében szabályosan szemén köpte vádlott társát. Bitó elnök ezután délután 3 óráig felfüggesztette a tárgyalást.

Cheráné vallomása.

A délutáni tárgyalást 3 órakor nyitotta meg Bitó József elnök. Az első tanu Chera Karácsony a szerencsétlen áldozat özvegye. Talpig feketében lép a bíróság elé még most is nehezen jár. Mikor Baleannal szembesítésre kerül a sor, a sokat szenvedett asszony nem mer ránézni a gyilkosra. Csak a kezével int, hogy a hangjáról ráismert és egy percre a zokogás fojtogatja. Tanuvallomásában körülbelül ugyanígy adja elő a rémes éj történetét, mint maga a vádlott. Urát felkeltették és kihívták, azután gyors egymásutánban 2 lövést hallott. Borzasztóan megijedt. Menekülni akart, de akkor már rárontott Balean és összeszurkálta.

Elnök: Hány szurást kapott? — Tanu: Először egy lövés ért, aztán összeszurkálta a karom, a lábam, az oldalom. Hogy hány szurást kaptam, nem tudom. Aztán kimásztam az ablakon és elrejtőztem a disznóiban. Zorillát az egész idő alatt nem látta. — Friedmann védő (közbeszól): Ha Zorilla ott lett volna, kellett volna őt látnia? — Tanu: Nem tudom. Én csak Baleant láttam. Ezután még Megulescu főügyész intéz néhány kérdést a tanuhoz. Másodiknak dr. Bradean Athanas vármegyei főorvost hallgatják ki, mint orvos szakértőt, aki az agyonlőtt Chera és Vasilion hulláit felhorgolta. A főorvos megállapítja, hogy a Cherát ért mindkét lövés halálos és ugyanattól a fegyvertől származik, amely a béresgazda halálát is okozta. Ezután Cheráné sérüléseiről felvett orvosi látéletet olvassa fel.

Egy éjszaka a közös cellában

A harmadik tanu Borlea Constantin detektív, aki előadja, hogy a rendőrségen a két vádlott beszélgetését sikerült kihallgatnia egy kályhacsövön keresztül, egy szomszédos cellában, amikor azokat direkt a bizonyítási eljárás meggyorsítására egy éjszakára egy zárkába csukták. A két vádlott hevesen vitatkozott egymással és a diszkurzus közben Zorilla ezt kérdezte Baleantól:

— Miért vádolsz engem ilyen súlyos bünténnel, mikor jól tudod, hogy semmi részem sincs a gyilkosságban.

Ezután Jancu Traján, a rendőrség belügyi osztályának vezetője kerül sorra. Elmondja, hogy Balean Zorilla ellen tett vádját egy napon visszavonta. Elnök: (Baleanhoz) Miért vonta vissza

Zorilla ellen a vádat? — Balean: Mert azt ígérte, hogyha kiszabadul, ad nekem 2000 lejt és ügyvédet állít a védelmemre. — Balean fenntartja azt az állítását, hogy ő nem lőtt Vasilion Györgyre, a mire az elnök megállapítja azt, hogy a béresgazdát az orvos és fegyverszakértői vélemény szerint egy és ugyanazon fegyverből lötték agyon. Ezután Hanga Demeter és Gredmariu detektívek lényegileg egybefiangzó vallomása következett, melyek semmi újat sem hoztak.

Zorilla aranyórája.

A következő tanu Bonca Avram ineu (borosjenői) béresgazda, aki az ügyész kérdéseire előadja, hogy Zorilla nála dolgozott és a gyilkosságot csak másnap tudta meg. Ügyész: A gyilkosság utáni napon ott dolgozott Zorilla? Bonca: Nem! — Ezután Bonca Pált vezették be a tárgyalóterembe, aki előadta, hogy Zorilla a kérdéses napon este fél kilenc órakor ment haza. Elnök: Volt nála fegyver? Bonca Pál: Nem! Elnök: Lefeküdt Zorilla? Bonca Pál: Igen. De éjjel 12 óra felkelt és elment. Elnök: Hová? Bonca Pál: Nem tudom! Elnök: Milyen napon volt az? Kedden vagy szerdán? Bonca Pál: Kedden! Ügyész: (Bonca Pálhoz) Ismeri az órát? Bonca Pál: Nem! Ügyész: Hát akkor homan tudta, hogy hány óra volt? Bonca Pál: A falórát ismerem! Ügyész: Milyen ruha volt Zorillán? Bonca Pál: Suba! A következő tanu Bonca Éva, aki az elnök kérdéseire elmondja, hogy a kérdéses éjszakán Zorilla otthon volt és vele liuk egy szobában aludt. Elnök: Milyen napon volt? Bonca Éva: Szerda! A következő tanu Izsák László ineu (borosjenői) korcsmáros, az elnök kérdéseire elmondja, hogy Zorilla a gyilkosságot követő napon két liter bort vásárolt tőle. Ugyanezt vásárolta Izsák Lászlóné is.

Következő tanu Kocsuba Konstantin, akinél Zorilla lakott. Az elnök kérdéseire azt válaszolja, hogy Zorilla a gyilkosságot követő napot nála töltötte. Mikor belépett hozzá, elővette zsebéből az aranyórát és megmutatta neki, ő azt kérdezte, hogy az óra honnét való? Zorilla azt felelte, hogy órástól. Azután eltávozott. — a mint Kocsubanának mondta — Aradra mulatni!

A tanuk kihallgatása után a védők és vádló együttes kérelmére az összes tanukat egyenként meg eskették.

Megulescu főügyész egy óránál tovább tartó magasszárnyasú vádbeszéde után dr. Friedmann Ignác bizonyítékok híján Zorillának a gyilkosság vádja alól való felmentését kérte. Dr. Zeiner Gusztáv Balean védője, védecét csak a szándékos emberölés büntetvében kéri kimondani. Ezután a bíróság ítélethozatalra vonult vissza.

Halálos ítélet.

Bitó József elnök pontban nyolc órakor hirdette ki a bíróság határozatát, amely Balean Aurélt 2 rendbeli gyilkosság, egy rendbeli szándékos emberölés kísérlete és egy rendbeli betörésben bűnösnek találva kötél általi halálra és politikai jogainak 10 évre szóló felfüg-

gesztésére itéli. Zorillát a bíróság felmenti a gyilkosság vádjáról és 2 rendbeli lopásért 2 évi fegyházra és 6 évi hivatalvesztésre itéli.

Megulescu főügyész Zorilla ügyében fellebbezett. Az ítélet kihirdetése után tekintettel arra, hogy a halálos ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs a bíróság kegyelmi tanácsa alakult át határozati afelett vajjon Balcen kegyelmi kérvényét felterjessze. Öfelségéhez.

HIREK.

ÚJ VÁLASZTÁSI ELNÖK.

A megyei központi választmány ma ülést tartott, melyen tudomásul vették azt a bejelentést, hogy Miron Jusztin dr. az eddigi aradi választási elnök állásáról lemondott. A választmány mai ülésén aradi választási elnöknek Mihulin Miklós leányiskolai igazgatót választotta meg. Ezután tehát a jelölések Mihulin igazgatónál nyújtandók be, aki Luther Márton-utca 1. szám alatt lakik. Helyettesül Albu Livius-t a Moise Nicoara liceum tanárát választották meg.

— **Alhir határozatról.** Ma Aradon olyan hírek terjedtek el, hogy határozat következtében a vasuti forgalomban fennakadás következett be. A hír az utazó és kereskedői körökben érthető megdöbbenést keltett. Ma délután utána jártunk, hogy a hír megfelel-e a valóságnak. Illetékes helyen kijelentették, hogy sem a személy-, sem a teherforgalomban semmi fennakadás nem történt. Így tehát a mai napon is úgy Magyarországból Románia felé, valamint Romániából Magyarország felé rendszeresen áthaladtak akadály nélkül úgy a tehervonatok, mint a személyszállító vonatok. Arról sincsen szó, hogy Kétegyházaán visszatartották volna határozat folytán tehervonatot.

— **Az olcsó hus.** Dr. Angel István polgármester felhívja az aradi összes henteseket és mészárosokat, hogy holnap, szerdán délután 12 órakor okvetlen jelenjenek meg saját érdekükben a városháza kis tanácstermében.

— **Megnyitják a Neptun.** A városi mérnöki hivatal a hét folyamán teljesen befejezi a Neptun-fürdő területén megkezdett építkezéseket. A legnagyobb és kényelmesebbé tett Neptun-fürdő vasárnapra egy hétre, május 28-án nyílik meg.

— **Kéri Pál és Agoston Péterné Moszkvában.** Az ötödik kisebbségi fogolytranszporttal elutazott a halálraítélte Kéri Pál is. A szállítmányba, amely szintén a halálraítélte Haubrich József volt hadügyi népbiztos, Dovesák Antal népbiztos, Dovesák Antal népbiztos vitte, beosztották három forradalmi vezér feleségét is. Bokányi Dezsőné, Agoston Péterné és Fáber Oszkárné is. A transzport már elhagyta Pozsonyt és áthaladt Prágán és Stettinén, Rigán át kerülnek Oroszországba. Ez volt az utolsó fogolytranszport.

Ispravnic György volt vasutigazgató kártérítési pere a C. F. R. ellen.

(Szeptember 8-án lesz a döntés.)

Ispravnic György volt aradi kerületi vasutigazgató ma érkezett vissza Aradra Bucurestiből, ahol május 10-én kellett volna ügyét tárgyalni a közigazgatási bíróságnak. Az ügy tárgyalását azonban elhalasztották, amiről Ispravnic volt vasutigazgató az Aradi Közlöny munkatársának a következőket mondotta:

— Az ügyemet érdemében nem tárgyalhatta a közigazgatási bíróság, mert az alperes államvasuti vezérigazgatóság képviselője az ügyre vonatkozó iratokat nem terjesztette a bíróság elé. Ezért ügyem újratárgyalását szeptember 8-ikára tűzték ki. A bíróság felhívta, hogy a legközelebbi tárgyalásra a közlekedésügyi minisztériumtól hivatalos másolatban

szerezsem be a szükséges iratokat.

— **Laptársaink figyelmébe!** Vidéki laptársaink figyelmét felhívjuk arra, hogy az Astra általános áru, termény, ingatlan és pénzügyi vállalkozás (Bul. Regele Ferdinand 19. I. em.) cégtől hirdetésekért csakis a hirdetés díj, előzetes letétel mellett vegyenek fel, mert nevezett cég, amely tömegesen adott fel hirdetéseket az összes aradi napilapnak, eddig egyetlen napilapnak sem fizetett a hirdetésekért úgy, hogy valamennyi napilap beszüntette a hirdetések közlését és a nevezett cég ellen a peres eljárást folyamatba tette.

— **Horthy Miklós ünneplése.** Budapest. Az oltári tengeri csata ötödik évfordulója volt tegnap. Öt évvel ezelőtt Horthy Miklós mint sorhajókapitány és a Novarra cirkáló parancsnoka behatolt az oltári szorosba és az olasz partvidék bombázása alkalmával több olasz hajót is elsüllyesztett. A Turul diákszövetség 500 tagú küldöttsége kereste fel az évfordulón Horthy Miklós kormányzót, hódolatát fejezte ki előtte és babékoszort nyújtott át a kormányzóknak aki meleg szavakkal köszönte meg a hódolatot. Végezetül a küldöttség díszmenetben vonult el a kormányzó előtt.

— **Utlevélek.** Az aradi államrendőrség utlevélosztályán a következők vehetik át utlevélüket: Braun József, Stern Margit, Koch Zsigmond, Ablonczy József, Szabó Stefánia, Orbán Ágnes, Boda Sarolta, Millig József, Pozsgay István, Kovács Jánosné, Vítál György, Mezei András, Gáspár Árpád, Csillag Lajos. A hivatal ezután figyelmezteti a közönséget, hogy kizárólag hétfőn, szerdán és pénteken fogad el utlevélkérvényeket.

— **A román-magyar határ.** Bucuresti. A román-magyar határ megállapítására kiküldött szövetségi bizottság befejezte a határvonal kategorikus megállapításának munkálatait és a legközelebbi napokban megkezdik a határ tényleges megvonását. A határ megvonása ünnepélyes külsőségek között fog végbemenni a román és magyar kiküldött részvételével. (Rador.)

— **A külföldön levő kincstári bonok.** Bucuresti. A kormány — amint a Rador jelenti — értesítést kapott Párisból és Londonból, hogy a külföldön levő kincstári bonok ügye teljesen rendezve van és a konvertálások a legközelebbi időben megtörténnek.

— **Zita anyja perelte a fiát.** Bécs. Zita exkirályné anyja perit indított fia, Illés párnai herceg ellen 90 millió osztrák korona erejéig. A herceg az anyja tartásdíját, amely a végrendeleti időben megállapított kulcs szerinti osztrák koronában fizetendő, a mostani rossz kurzus szerint fizette osztrák koronában. A diferencia 90 millió osztrák koronára rug.

— **Trockij is milliomos lett.** Páris. Moszkvából jelentik, hogy a végrehajtó bizottság ülésén heves jelenetek játszódtak le amiatt a vád miatt, hogy Trockij népbiztos több mint 30 millió aranyrubel vagyont szerzett a szovjet-éra alatt.

— **Fiumei liga Magyarországon.** Budapest. Vésámnap a Magyarországon élő fiumeiak megalakították a fiumei ligát. A liga célja az, hogy munkálkodásukkal elérjék azt, hogy Fiume újra elfoglalhassa helyét a nemzetközi kereskedelmi forgalomban és Magyarország Fiumén át a kereskedelmi kapcsolatot a tengerentúli államokkal újra megkezdhesse.

— **A mai asszony.** Egy nagy német napilap a minap a következő korjellemző apróhirdetést közölte: „Fiatal bájos hölgy kelengyével és kitűnő önálló pozícióval, amely megengedi neki, hogy a férjét rangjához illoen elhagyhassa, mielőbb férjhez kíván menni.”

— **Egy akó víz — 1500 rubel.** A pétervári városi tanács a városi vízművek vízének az árát akónként 1500 rubelben állapította meg.

— **Incidens egy tárgyaláson.** Budapest. A pestvidéki törvényszék a hónapok óta tartó kommuniszaparban ma kihirdette az ítéletet. A bíróság a vádlottakat 5—13 évi fegyházra ítélte. Az ítélet kihirdetése közben a 8 évre ítélt Dömény nevű vádlott 15 éves fia előugrott és a főtárgyalás vezetője felé rohanva lármaszott. A bíróságiok lefogták a fiatalembert. A bíróság ezután folytatta az ítélet kihirdetését.

— **A magyarországi passziójátékok.** Budapest. A mikófalvai passziójátékok-pünkösdi vasárnapján fognak megkezdődni. Még most is több száz munkás dolgozik az amfiteátrális nézőtér építésén, amely 42 lépcsős lesz, 72 pályát és 400-nél több ülőhelyet fog magába foglalni. A passziójátékok teljesen egyéni és fokéletesebb lesz az oberammergauinál. Az új szöveg ugyan az oberammergauin alapján készült de sok jelenetben több eredetiség van benne.

ne. Az előadásra Budapestről különvonat megy Mikófalvára.

— **Bélyeg Michel Angelo képével.** Az új olasz bélyegek egyikét Michel Angelo egy képe fogja díszíteni, még pedig a sixtini kápolna egyik menyasszonyképe: a lybiai Szibylla.

— **Nem látogatják a városi muzeumot.** Csak nemrég nyitotta meg a város a közönség részére a városi muzeumot. Azonban az a remény, hogy a belépti díjak jövedelméből a teremőr fizetését és a takarítás költségeit fedezni lehessen, nem vált valóra, mert a közönség a városi muzeumot egyáltalán nem látogatja. Pedig igen sok értékes műtárggyal gyarapította a muzeumot a város vezetősége. A muzeumot a város egyelőre nyitva tartja, azonban ha a közönség ezentul sem látogatja, kénytelen lesz azt bezárni, mert a fenntartására tetemes összeget fizet rá.

— **Égnek a bakui petrolummezők.** Koppenhágából érkezett jelentések szerint a bakui petrolummezőkön óriási tüzvész tört ki. Attól tartanak, hogy a tűz az egész turchanszki kerületben nagy katasztrófát fog okozni.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutáarak. (Május 16.) Dollár 142, márka 0.54, dinár 2.05, szokol 2.80, magyar korona 0.19 és fél, budapesti kifizetés 5.40, bécsi kifizetés 66, berlini kifizetés 0.51, prágai kifizetés 2.77 francia frank 14.

Zürichi nyitás. (Május 16.) Berlin 185, Newyork 524, Milano 2770, Prága 1000, Budapest 68, Zágráb 191, Bucaresti — Varsó 13, Bécs 5.25, lebelyegzett osztrák korona 5.50.

Budapesti nyitás. (Május 16.) Napoleon d'Or 3040, dollár 780, márka 278, osztrák korona 8.10, leu 548, szokol 1493, dinár 1106.

Zürichi zárlat. (Május 16.) Berlin 185, Newyork 524, London 2334, Páris 47975, Milano 27725, Prága 1000, Budapest 68, Zágráb 192.50, Varsó 13, Bécs 5.25, osztrák bélyegzett korona 5.50.

Budapesti zárlat. (Május 16.) Napoleon d'Or 3010, angol font 3500, dollár 780 és fél, francia frank 7125, márka 279 és fél, osztrák korona 7.925, rubel 40, leu 551, szokol 1490, dinár 11.03, lengyel márka 19.25.

A villamosvasut építése.

(Angliából vár ajánlatot a város.)

Arad város vezetősége hosszas és beható tárgyalások és előkészületek után végre a napokban kiírja a villamos vasut építésére a nyilvános pályázatot. A műszaki bizottság legutóbbi ülésén az a vélemény alakult ki, hogy a pályázati feltételeket a legszélesebb körben kell hirdetni. A városi tanács a pályázati feltételeket és az építési tervet angol és német nyelvre is lefordíttatja és azokat Anglia és Németország nagyobb lapjaiban meghirdeti. Igen sok remény van arra, hogy a jó valutájú Angolországból előnyös ajánlatot kap a város. Az építési tervrajzot a mér-

női hivatal egyelőre csak egy példányban készítette el. A városi tanács úgy határozott, hogy ahány komoly vállalat jelentkezik, hogy a versenytárgyaláson részt vegyen, a tervrajzot annyi példányban készítetteti el. Érdeklődésünkre ma illetékes helyen azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a villamos

vasút építésére előreláthatólag a legkomolyabb pályázatok Európa legnagyobb vállalataitól érkeznek a városhoz. A nyilvános pályázatot a legrövidebb időn belül kilrja a város és az építkezést legkésőbb 1923. március 1-ig meg kell kezdenie a legelőnyösebb ajánlatot tevő vállalkozónak.

deletnek az az egyetlenegy pontja még megállja valamennyire a helyét, hogy jelenleg állandó épülettünk nincsen. Arad 35,000-nél több római katolikusának és a hitközségnek van annyi vagyona, hogy a főgimnáziumot, ha az nyugodtan folytathatja működését, fenntartsa.

A katolikus hitközség vezetőisége reméli, hogy egy héten belül elintéztést fog nyerni a főgimnázium ügye és így a nyolcadik osztályosok is zavartalanul levizsgázhatnak.

Nem jelentkeztek a szülők.

Ma délelőn felkereste az Aradi Közlöny munkatársa Crisan Ascaniut, a Moise Nicoara liceum igazgatóját és megkérdezte tőle, hogy a lapokban megjelent felhívására hány tanuló, illetőleg szülő jelentkezett eddig nála a vizsga letételének kérdésében. Crisan igazgató a következőket mondotta:

— Eddig azon az egy tanulón, illetőleg édesapján kívül, aki már tegnap jelentkezett, *nem jelentkezett egy sem.* Pedig kívánatosnak tartanám, hogy mielőbb jelentkezzenek, hogy a vizsgáztatást megkezdhesseük. Kijelentem, hogy a Moise Nicoara liceum román tanárai közül csak egy fogja a nyolcadikosokat vizsgáztatni: *Puricu Cainus*, aki őket eddig is tanította. A többi vizsgáztató tanár mind volt magyar állami magyar tanár, akik jelenleg a Moise Nicoara liceum magyar tagozatában tanítanak. A vizsgáztatás abból a tananyagból fog történni, melyet évközben a katolikus főgimnázium tanárai a tanulmányi naplóba bejegyezték. Sőt még át fogom kérni a katolikus főgimnáziumtól a tanulók dolgozatait is, hogy azok alapján is elbíráható legyen a tudásuk. Petrovici timisoarai tankerületi főigazgató egy héten belül semmiesetre sem jöhet Aradra, amint ő maga jelentette ki ittlétekor, mert utban van Erdélyben. Tehát egyelőre ő semmilyen tekintetben nem dönthet a felmerült vitás ügyekben.

OOOOOOOOOOOOOO

Mozl.

* *Cabiria* II-ik része az Urániában. Az első rész őszinte sikere után a közönség óriási érdeklődése mellett vetít az Uránia a *Cabiria* című hatalmas klasszikus filmfelvételt második részét, amelyet a filmgyár fokozottabb és technikailag még csodálatraméltóbb precizitással dolgozott ki mint az első részt. A jelenetek pompázatos felépítésűek, amelyek egyszerű kivétel nélkül a dicszágadéig Charjagó fiai között, annak legelőkelőbb polgárainak lakásában játszódhatnak le megragadnak és csodálatot keltenek. A kép szenzációs II-ik részét is csak két napra tudta az Uránia megszerezni és így szerdán és csütörtökön megy az Urániában.

* *Prometheus* bemutatója az Apollóban. A leláncolt és felszabadult Prometheus örökkön megújuló mélységes szimbólum az emberi haladás történetében. A Nordisk-filmgyár minden telhető elkövetett, hogy a kép arányához mért rendezésben alkossa meg a képet, amelynek főszerepében a Nor-

disk-filmművésznök leggyönyörűbbje: Clara Wieh és Gunnar Tolnaes oly művészi alakítást nyújtanak, amelyek valóban az interpretáló művészet örvényletes mélységeit tárják fel. Klforrott művészetük és mély, szinte tudományosan felfogott szerepbeosztásuk egész különleges élvezetet nyújt. A kép két részben megy az Apollóban és pedig az első részt szerdán kezd véteni az Apolló színház. A közönség már előre is óriási érdeklődést tanúsít a hatalmas film iránt és már elővételen erősen vásárolja a jegyeket.

OOOOOOOOOOOOOO

Apró históriák.

*

Az indokolás. Valami csalásért félévi börtönrre ítélték egy ügynököt. Mikor arra került a sor, hogy büntetését kitöltse, egészen különös kérést terjesztett a bíróság elé.

— Csak arra kérem a bíróságot — mondta — hogy megszaktasokkal tölthessem ki büntetésemet.

— Miféle megszakításokkal?

— Naponként este nyolctól reggel nyolcig.

— Meg van maga beloudulva?

— Nem kérem, így legalább nyerek egy félévet. Mert így legalább egy évig lennék távol a feleségemtől.

Az olcsóság. Egy kisebb társaságban a régi jó világról beszélgettek.

— Egyszer a városban — mondta valaki — az egyik rőfös óriás betűkkel írta ki az üzlete ajtajára:

„Legnagyobb olcsóság a világon!” A másik rőfös nézte a kiírást és törte a fejét, miképpen főzde le a konkurensét? Másnap kiírta az ajtajára:

„Legnagyobb olcsóság az országban!”

A harmadik rőfös nézte a két kiírást és még jobban törni kezdte a fejét. Harmadnap kiírta az ajtajára:

„Legnagyobb olcsóság ebben az utcában!” Mindenki az ő boltjában tolongott.

Az udvarias bankfiu. Az egyik bankban délután az ifju bankhivatalnok csokolózott a gépirókiaszszonnyal. Könnyen tehették, mert senki sem volt a szobában. Egyszer csak váratlanul benyitott az igazgató. Nem látott meg semmit, mind össze annyi történt, hogy a fiatalok azétrebbentek és nagyon megijedtek.

Az igazgató részölt a fiatal bankhivatalnokra:

— Mondja, miért nem köszön maga, ha a szobába lépek?

A hivatalnok dadogott:

— Nem akartam zavarni az igazgató urat...

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF

felel.

Cenzurat: Dr. Romul Mager.

Lakatos Ottó — Marcus prefektusnál

(Mit ígért a miniszter Glattfelder püspöknek? — A katolikus hitközség bizik. — Nem jelentkeztek a szülők. — Egy bucaresti román lap cikke.)

Az aradi római katolikus főgimnázium nyilvános jogának megszüntetése nemcsak Aradon, amelynek magyar a többsége, kellett feltűnést és érthető megdöbbenést, hanem egész Romániában élénken kommentálják a szokatlan intézkedést, amely precedensül szolgálhat a felekezeti iskolák teljes megszüntetésére. Azokat a román köröket, amelyek a nemzeti kisebbségek kérdésében a békeszerződés és az alba-juliai határozatok alapjaira helyezkednek és a tanítási szabadság lelkes szószólói, konsternálta a cluji reszort rendelete. A Bucarestiben megjelenő *Albina* című lap foglalkozik az aradi katolikus főgimnázium ügyével és kemény igazságokat mond a cluji reszort ellen.

Román lap a főgimnáziumról.

Az *Albina* című bucaresti lap május 14-iki száma írja a következőket: Kedden érkezett Aradra Petroviciu Jon timisoarai tankerületi főigazgató a cluji közoktatásügyi államtitkárság rendeletével, melynek értelmében az aradi katolikus főgimnázium mindkét tagozatától a nyilvánossági jogot megvonták. A rendelet az 1888. évi törvénycikk 30. §-ára van alapítva, mely szerint a gimnáziumnak saját épülettel, muzeummal, laboratóriummal, megfelelő képesítésű tanárokkal és olyan vagyonnal kell rendelkezni, mely az összes személyi és egyéb kiadások fedezetére elegendő. A rendelet elő írja, hogy a vizsgálatokat úgy, mint a magániskolák tanulói, az állami iskolák tanáraiból összeállított bizottság előtt kell letenni. Az aradi róm. kat. egyházközség tiltakozását fejezte ki a kormány fenti intézkedése ellen.

Sajnáljuk, írja az *Albina*, hogy ismét foglalkoznunk kell ezzel a kérdéssel, amely már teljesen gyűlöletessé vált. Véleményünk szerint a cluji igazgatóságnak óvatosabbnak kellett volna lenni azon kudarc után, amelyet a télen szenvedett, amikor a liceumot politikai okokból bezáratta, ellenben álláspontját úgy látszik bizonyítani nem volt képes. Azon indok, hogy az aradi hatalmas katolikus egyház nem tudja biztosítani az intézet fennállását, nagyon gyöngye lábbon áll. A többi indok szintén nagyon erőtlén és ez alapon nagyon sok állami liceumot is be kellene

zárni. A felekezeti iskolák szempontjából tekintve a kérdést, tiltakoznunk kell az ilyen eljárás ellen, mert ez vétkes precedensül szolgálhat a mi kulturális életünkben. Állami szempontból pedig sokkal okosabb volna a kisebbségi iskolák tanítását csupán ellenőrizni, nem pedig különböző veszedelmes utasításokat kiadni.

Lakatos Ottó a prefektusnál.

Dr. Lakatos Ottó minorita házfőnök, római katolikus plébános és Boros Iván hitközségi titkár ma fentjártak dr. Marcus Mihály prefektusnál, akit arra kértek, hogy interveniáljon a katolikus főgimnázium ügyében. Tájékoztatták a hitközség küldöttjei a prefektust a főgimnázium ügyéről. A prefektus a küldöttek információit jóindulattal hallgatta meg és megígérte, hogy *Anghelescu* közoktatásügyi miniszter Aradra jöveteléről idejében értesíteni fogja a hitközséget. Dr. Lakatos Ottó ez ügyben a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— A római katolikus hitközség vezetősége bizalommal tekint a közoktatásügyi miniszter közeli aradi útja felé. Amikor dr. Glattfelder Gyula megyés püspök Bucarestiben járt nemrégiben, a közoktatásügyi miniszter megígérte neki, hogy az állam hozzájárulásával fogja támogatni a katolikus főgimnázium építkezését.

A miniszter még azt is kijelentette a megyés püspöknek, hogy a kormány még sokkal liberálisabban fogja kezelni a felekezetek iskoláügyeit, mint azt tette annak idején a magyar kormány Erdélyben. Ha így lesz, akkor meg lehetünk elégedve, mert ez esetben biztosított lesz a katolikus főgimnázium jövője.

Ha ez is meglesz, akkor semmi akadályja sem lesz már annak, hogy vagy adás-vétel vagy építkezés útján végleges helyiséghez jussunk. A katolikus Bibitsalapi épületet elvették, tehát a ren-

